

Рух кокарбоксилаза, карбоксипептидаза ва алькоголдегидрогеназа коферментлари таркибига киради, гипофиз ҳамда жинсий безлар гормонларини фаоллаштиради. Карбонгидраза ферменти ҳамда инсулин таркибига киради ва шу орқали углеводларнинг оралиқ алмашинувида муҳим роль ўйнайди.

Ҳайвонларнинг рух моддасига бўлган талаби озика қуруқ моддаси ҳисобига ўртача 40-80 мг/кг ни ташкил этади.

Кобальт углеводлар парчаланишини стимуллайди, фосфоглюкомутаза ва аргиназа ферментларини фаоллаштиради, шунингдек, оксиллар алмашинуви ва фосфорнинг суякларга тўпланишига таъсир этади.

Суяк фосфатазасини фаоллаштиради. В₁₂ – витамини таркибининг 4,5 % - ини кобальт элементи ташкил этади.

Селен антиоксидант таъсир хусусиятига эга бўлган элемент ҳисобланади. Организмнинг иммунобиологик қобилятини оширади. Селен етишмаслиги оқ мушак касаллигига сабаб бўлади.

Ҳайвонларнинг селен моддасига бўлган талаби озика қуруқ моддаси ҳисобига ўртача 0,1 мг/кг ни ташкил этади.

СУТНИНГ ТОЗАЛИГИНИ ТЕКШИРИШ

А.С.Аллазов – магистратура талабаси

Аннотация. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш тармоқларида жамоа ва давлат хўжаликлари томонидан етиштирилаётган сут ўзининг сифат кўрсаткичларига биноан, давлат стандарти талабига жавоб бериши керак. Умумий таълимотларга кўра сутнинг таркиби жуда ҳам мураккаб бирикмалардан ташкил топган. Агар юқори сифатли сут етиштиришда ветеринария санитария тадбир-чораларига эътибор қилинмаса, сутнинг таркибий қисми тезда ўзгаради. Шунинг учун ҳам чорва мутахассислари, ветврачлар сутнинг таркибини ўзгарганлигини ўз вақтида аниқлаб, унинг олдини олиш чораларини кўришлари керак. Маҳсулотларни текшириб аниқлашда, органолептик белгиларига, лаборатор, физикавий ва кимёвий кўрсаткичларига, бактериологик текшириш натижаларига асосланилади.

Калит сўзлар: “Рекорд”, Пахтали фильтр, цилиндр, эталон Редуктаза.

Сутни текшириш жараёни, сут қабул қилиш пунктлари, уларни қайта ишлаш цехларида ва Дехқон бозордаги ветсанлабораторияларида амалга оширилади. Юқорида қайд қилинганидек сутнинг кимёвий таркибига ва физикавий хусусиятига хар-ҳилдаги омиллар бевосита таъсир кўрсатади, Сут органолептик кўрсаткичлар асосида баҳоланганда, унинг рангига консистенциясига ҳиди ва таъмига эътибор берилади.

Тадқиқот услублари ва объектлари. Танланган мавзу бўйича бажарилаётган амалий ва лаборатория текшириш усуллари Самарқанд қишлоқ хўжалик институти Ветеринария факултети, “Ҳайвонларнинг юқумли ва инвазион касалликлари” кафедрасида ҳамда Сиеб Дехқон бозоридаги Ветсанэкспертиза лабораторияларида бевосита тажрибали мутахассислар ёрдамида бажарилди.

Намуна олиш. Дехқон бозорларига сотиш учун олиб келинган сут ва сут маҳсулотлари албатта ветсанэкспертиза лабораторияси кўригидан ўтказилиши шарт. Синчиклаб органолептик ва лаборатория текширилиши учун хар бир олиб келинган сут сотувчидан 250 мл ҳажмда сут олинади.

1. Мавзу бўйича бажариладиган ишларни амалга ошириш учун 10 ҳилдаги 250 млдан иборат сут намуналари олинди. Олинган намунамиз органолептик усулида текширилди.

Органолептик текшириш таҳлили

Намуна	Ҳиди	Ранги	Консистенцияси
1-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
2-намуна	Ўзига хос	Сарғиш	Бирҳилда
3-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
4-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
5-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
6-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
7-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда
8-намуна	Ўзига хос	Сарғиш	Бирҳилда
9-намуна	Ёқимсиз хидли	Оқ	Бирҳилда
10-намуна	Ўзига хос	Оқ	Бирҳилда

Органолептик текшириш жараёнида шу нарса маълум бўлдики 9-рақамдаги намунамизнинг хиди бир оз ўзгарганлигини аниқланди.

2. Сутнинг таркибига тушган хар-хил ифлос нарсаларни аниқлашда “Рекорд” асбобидан фойдаланилиб 10 та намунамиз текширилди.

Текширилиш услуби: Аниқлашда “Рекорд” асбобининг цилиндрсимон идиши пастига ўрнатилган сетка устидаги филтрдан 10-намунадаги 250 мл сут хар бири алоҳида филтрланди. Сўнгра филтр олиниб бир варақ қоғоз устида қисман қуритилди. Кейин эса стандарт этолон билан солиштирилди. Бу этолон ўз навбатида 3 гуруҳга бўлиниб, 1-гуруҳ тоза, 2-гуруҳ қисман тоза, 3-гуруҳ ифлос чуқмали бўлиб ҳисобланади.

Сутни тозаллигини текшириш таҳлили

1 гуруҳ	2-гуруҳ	3-гуруҳ
1-намуна		
2-намуна		
3-намуна		
	4-намуна	
5-намуна		
6-намуна		
	7-намуна	
8-намуна		
		9-намуна
10-намуна		

Текшириш жараёнида шу нарса маълум бўлдики 10 та намунамиздан 9-рақамли намунамиздаги сутнинг ифлослик даражаси юқори бўлиб истеъмолга яроқсиз яъни 3-даражали эканлиги аниқланди.

Хулосалар:

1. Фермер ва ҳусусий хўжаликларида сут ва сут маҳсулотларини ишлаб чиқариш учун энг аввало сут хом-ашёсинининг сифат кўрсаткичлари органолептик ва лаборатория усуллари ёрдамида текширилиши лозим.

2. Сут ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришда ҳозирги замон технологиялар жорий этилиши керак.